

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Gofal
DYDDIAD	1af Chwefror, 2024
TEITL	Gwaith ataliol a gomisiynir i'r trydydd sector Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd
PWRPAS	Rhannu gwybodaeth am waith ataliol a gomisiynir i'r trydydd sector sydd wedi ei gyflawni a rhoi sicrwydd bod y gwasanaeth yn cael gwerth am arian.
AWDUR	Marian Parry Hughes
Aelod Cabinet	Cynghorydd Elin Walker-Jones

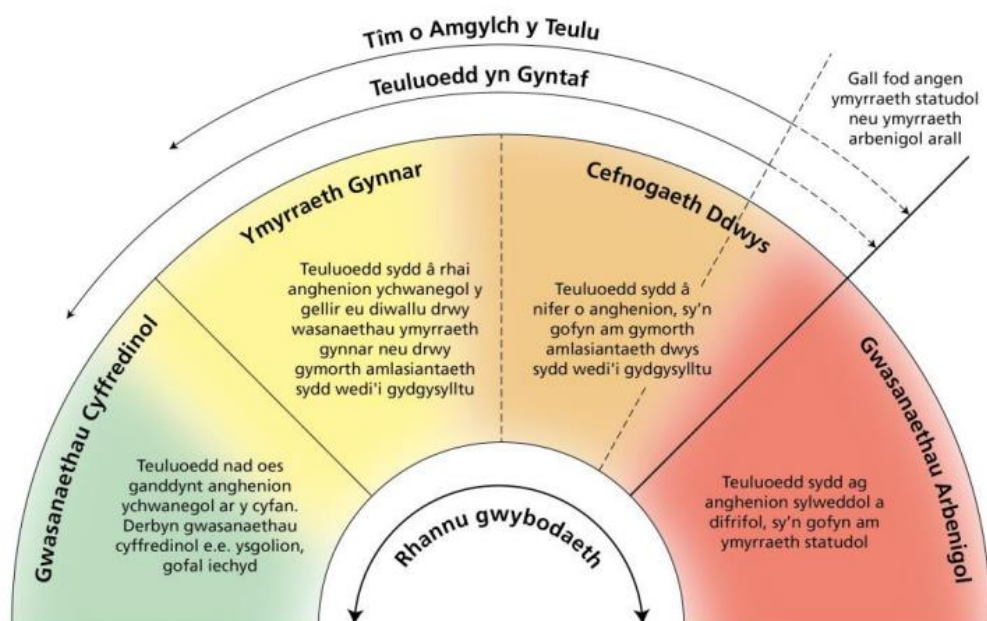
1. Cefndir

- 1.1 Pwrpas yr adroddiad ydi i rannu gwybodaeth am y gwaith sydd wedi ei gyflawni, yn ogystal â dangos sicrwydd ein bod yn cael gwerth am arian gyda'r gwaith ataliol a gomisiynir i'r trydydd sector gan yr Adran Blant a Chefnogi Teuluoedd.
- 1.2 Mae'r ddau brosiect sydd wedi ei gomisiynu yn rhan o raglen Teuluoedd yn Gyntaf yng Ngwynedd ac yng nghyd fynd gyda Chanllawiau Rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf (2017) Llywodraeth Cymru. Mae'r ddau brosiect yn cael ei ariannu drwy grantiau.
- 1.3 Mae'r prosiectau presennol sydd wedi cael ei gomisiynu gan 'Y Bont' ac 'Barnardos wedi eu comisiynu tan Fis Mawrth 2024 gyda'r opsiwn i ymestyn am flwyddyn arall ond nid yw hyn wedi ei gadarnhau eto, oherwydd nid ydym wedi derbyn cadarnhad o gyfanswm y grant ar gyfer 2024-2025. Mae'r Adran wedi comisiynu Y Bont a Barnardos ers nifer o flynyddoedd ac mae'r berthynas rhyngddom yn un gryf ac yn bositif. Mae gan y ddau fudiad berthynas da hefo trigolion yn eu cymunedau ac maent wedi gwreiddio yn eu cymunedau lleol.
- 1.4 Mae Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd yn gweithio ar y Cynllun Gweithredu felly bydd rhaid aros nes bydd y cynllun yn cael ei gyflwyno er mwyn asesu cynnwys y Cynllun diwygiedig rhag ofn fod anghenion ychwanegol. Byddwn fel Gwasanaeth yn ymateb i ofynion Llywodraeth Cymru.

2. Cynllun Gweithredu Llywodraeth Cymru – Teuluoedd yn Gyntaf

- 2.1 Mae'r prif ganlyniadau lefel uchel i'r prosiect wedi cael ei nodi yn '**Nghanllaw Rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf (Ebrill 2017)**' gan Llywodraeth Cymru. Nod gwaith Teuluoedd yn Gyntaf ydi roi ymyrraeth gynnar a chymorth i deuluoedd. Mae hyn drwy gydweithio gyda theuluoedd i atal neu leihau profiadau newidiol mewn plentyndod. Bydd Teuluoedd yn Gyntaf hefyd yn atal a diogelu teuluoedd yn ogystal â lleihau anghenion mwy cymhleth ddatblygu.
- 2.2 Mae'r rhaglen yn ceisio datblygu Gwasanaeth ar y cyd gydag asiantaethau i sicrhau nad oes unrhyw fylchau mewn Gwasanaeth na bod dyblygu yn digwydd. Mae'r ffocws o "buddsoddi er mwyn arbed" drwy weithredu mewn ffordd effeithlon ac effeithiol drwy ymyrraeth gynnar neu atal. Mae'n bwysig bod arferion da yn cael ei rhannu a bod gwersi yn cael ei ddysgu drwy ddarparu'r Gwasanaeth. Drwy ddatblygu Gwasanaeth sydd yn gwella bywydau teuluoedd mewn ffordd gadarnhaol mae yn atal ac yn ymyrryd er mwyn rhoi teuluoedd yn gyntaf er mwyn iddynt ffynnu ac i bobl ifanc gyrraedd eu potensial.
- 2.3 Mae'r gwaith mae Teuluoedd yn gyntaf yn ei ddarparu yn cynnwys ymyrraeth gynnar i ymyrraeth ddwys ac yn gweithio yn aml asiantaethol ond mewn sefyllfa pan mae teulu mewn argyfwng bydd rhaid darparu gwasanaeth statudol ar gyfer y teuluoedd yma. Mae'r Gwasanaeth statudol yn cael ei ddarparu o fewn yr Adran Blant a Chefnogi Teuluoedd.
- 2.4 Gweler diagram isod sydd yn dangos yr elfennau mae Teuluoedd yn Gyntaf yn ei ddarparu:-

2.5¹

2.6 Fel nodwyd ar y diagram mae yn dangos pa mor hanfodol ydi cydweithio yn amlasiantaethol a bod cyfathrebu cyson yn digwydd pan mae'r ymyrraeth yn newid.

3. Pa fath o waith sy'n cael ei gomisiynu a beth yw'r gyllideb?

Tîm Cefnogi Teulu i Ardal Meirionnydd o Wynedd – Teuluoedd yn Gyntaf

- 3.1 Mae Tîm Cefnogi Teulu i Ardal Meirionnydd, Teuluoedd yn Gyntaf wedi ei gomisiynu gan Barnardos er mwyn darparu'r un Gwasanaeth sydd yn cael ei gyflawni yn nalgylch Arfon a Dwyfor gan Dîm Cefnogi teulu. Mae yno ddwy elfen yn rhan o'r gwaith yma sef ymyriadau a rhaglenni rhiantu ymyrraeth gynnar a gwasanaeth cefnogi teuluoedd wedi ei seilio ar dystiolaeth i rieni a theuluoedd gyda phlant a phobl ifanc rhwng 5 a 25 oed.
- 3.2 Mae'r ddarpariaeth yn cael ei gyflwyno yn hyblyg mewn modd sydd yn addas a chyfleus ar gyfer anghenion y rhieni / teulu boed yn y cartref, yn rhithiol, dros y ffon neu mewn canolfan Teulu yn unol ag anghenion rhieni a theuluoedd. Mae'r elfen cefnogi teulu yn cynnwys datblygu agweddau cadarnhaol, dyheadau a chydnerthedd, gwella sgiliau rhiantu cadarnhaol a chynyddu hyder a sgiliau rhieni i ddarparu amgylchedd dysgu cadarnhaol yn y cartref a helpu eu plentyn gyda'r dysgu.
- 3.3 Mae'r gwaith hefyd yn hyrwyddo iechyd meddwl a llesiant emosiynol rhieni ac i hyrwyddo a chynnal perthnasau effeithiol gyda'r teulu. Mae hyn yn cael ei gyflawni drwy wella perthnasau rhiant gyda phlentyn a rhwng rhieni, cynyddu hyder rhieni yn eu rôl rhiantu, cryfhau dealltwriaeth rhieni am ddatblygiad plentyn, cefnogi rhieni i gael iechyd meddwl da a chefnogi rhieni i gael llesiant emosiynol cadarnhaol.
- 3.4 Mae gwasanaethau pwrpasol i rieni/teuluoedd gyda phlant a phobl ifanc dan amgylchiadau arbennig e.e. plant/pobl ifanc sydd mewn perygl o beidio bod mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET), pobl ifanc mewn perygl o droseddu, plant/pobl ifanc gydag anghenion

¹ Llywodraeth Cymru (2017) *Teuluoedd yn Gyntaf Canllawiau Rhaglen*.

dysgu ychwanegol, neu mewn perygl o fynd yn ddigartref. Mae'r prosiect yn helpu i rymuso pobl ifanc i weithredu a chymryd rhan weithredol mewn cymdeithas, cynyddu hyder a chryfder, gwella llesiant cymdeithasol ac emosiynol, gwella cyfleoedd bywyd pobl ifanc a hyrwyddo Iechyd Meddwl a Lles.

- 3.5 Mae'r gwaith ataliol sydd yn cael ei gynnig hefyd yn adeiladu gallu pobl ifanc i ystyried risg, cymryd penderfyniadau rhesymegol a chymryd rheolaeth. Mae hefyd yn datblygu agweddau cadarnhaol drwy edrych ar ymddygiad a dyheadau. Yn ogystal â datblygu gallu pobl ifanc i reoli perthnasau personol a chymdeithasol. Bydd yn atal anghenion rhag gwaethygu ac yn diogelu pobl ifanc rhag niwed a achoswyd drwy fod yn agored i ACEs a phrofiadau eraill tebyg.
- 3.6 Gwerth blynyddol y prosiect yma ydi **£156,500**. Mae'r cyllid yma ar gyfer cyflogau a chostau rhedeg y prosiect. Mae 2 aelod llawn amser a 2 aelod rhan amser yn gweithio ar y prosiect yma.
- 3.7 Mae ceisiadau ar gyfer y Gwasanaeth yn mynd drwy'r Tîm Derbyn Cyfeiriadau, fydd yn gwneud penderfyniad ynglŷn â pha wasanaethau ydy'r rhai mwyaf priodol ar gyfer y teulu ac os ydynt yn gymwys ar gyfer mynediad i'r gwasanaethau. Yn dilyn asesiad fydd yr achos yn trosglwyddo drosodd at Dîm o Amgylch y Teulu , unai ar gyfer gwasanaeth sengl neu wasanaeth wedi eu cydlynu gan gydlynedd (ar gyfer achosion mwyaf cymhleth sydd angen mwy na un Gwasanaeth). Byddant yn derbyn adroddiadau manwl er mwyn ystyried os bydd teulu angen cael cau os mae cynnydd wedi ei weld gan y teulu. Gweler isod dabl sydd yn rhoi niferoedd o gyfeiriadau sydd wedi ei dderbyn a niferoedd o unigolion mae Barnardos wedi gweithio gyda i ddarparu ymyraethau rhwng 2021-2023.

<u>Blynyddoedd</u>	<u>Niferoedd Cyfeiriadau</u>	<u>Niferoedd Unigolion</u>
2021-2022	87	130
2022-2023	203	384
Ebrill 2023-Rhagfyr 2023	177	224

4. Gwasanaeth Cefnogi Teuluoedd; Gwasanaethau Therapiwtig, Cwnsela a gwasanaeth Cyfryngu

- 4.1 Bydd y prosiect yn un o ddau brosiect Gwasanaethau Cefnogi Teuluoedd (GCT) arbenigol a bydd yn darparu cymorth arbenigol i'r tri Thîm Cefnogi Teuluoedd (GCT) sydd newydd eu datblygu yng Ngwynedd; Arfon, Dwyfor a Meirionnydd.
- 4.2 Mae'r gwaith sydd wedi ei gomisiynu yn cyflawni'r isod:-
- Cwnsela therapiwtig i blant 10-19 oed yn seiliedig ar gymwysterau Therapiwtig a Chwnsela a gydnabyddir yn Genedlaethol a ddarperir gan staff wedi eu hyfforddi yn briodol.
  - Therapi Gwrthdaro Perthynas Rhwng-rhieni yn seiliedig ar gymwysterau Therapiwtig a Chwnsela a gydnabyddir yn Genedlaethol a ddarperir gan staff wedi eu hyfforddi yn briodol.
  - Ymyriadau wedi eu seilio ar dystiolaeth sy'n defnyddio arfer cydnabyddedig Cyfweld Ysgogiadol
  - Cyfryngu Rhiant-Plentyn (i gynnwys tadau absennol)
  - Rhaglenni Cynhadledd Grŵp Teuluol wedi eu seilio ar dystiolaeth sy'n datrys problemau yn y teulu, sy'n amharu ar allu'r teulu i ddarparu amgylchedd cartref teuluol sefydlog a hapus.
  - Cwnsela yn seiliedig ar dystiolaeth i blant a phobl ifanc sydd wedi profi profedigaeth neu gollu oedolion pwysig a dylanwadau yn eu bywydau.
  - Cwnsela sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn

- Rhaglenni ymyrraeth ar gyfer Tadau yn seiliedig ar dystiolaeth (ymddygiad treisgar yn y cartref).

4.3 Gwneir hyn drwy waith un i un, gwaith grŵp, gwaith cyfryngu a chynhadledd grŵp. Er y dylai rhai ymyriadau fod yn berthnasol i theorïau yn seiliedig ar oedolion (y rhieni), dylai'r canlyniadau ganolbwyntio ar y plentyn, gan roi ystyriaeth lawn i liniaru **Profiadau Niweidiol mewn Plentynod (ACEs)**. Mae Profiadau Niweidiol mewn Plentynod (ACEs) yn golygu bod plentyn wedi gallu cael cyswllt â'r canlynol yn ystod plentynod - Camddefnyddio alcohol a sylweddau, Cam-drin corfforol, meddyliol neu rywiol a/neu esgeulustod, Trais domestig, Rhieni yn gwahanu a/neu deulu yn chwalu, salwch meddwl neu rieni yn cael eu carcharu.

4.4 Mae'r gwaith yma wedi ei gomisiynu gyda Y Bont. Mae'r prosiect wedi cychwyn ers Ebrill 2018 gyda chyfanswm blynyddol o **£121,000**. Mae'r cyllid yma ar gyfer cyflogau a chostau rhedeg y prosiect. Mae 11 aelod o staff wedi ei chyflogi gan y Bont i wneud y gwaith yma. Cyfansoddiad y tîm ydi 3 gweithiwr cymdeithasol, 6 cwnselydd, 1 cyd-drefnydd Cyfarfodydd teulu, 1 cymodydd. Mae'r cyfeiriadau ar gyfer y Gwasanaeth yma yn cael ei wneud gan weithwyr cymdeithasol. Gweler isod dabl sydd yn rhoi niferoedd o deuluoedd mae Y Bont wedi darparu ymyrraeth rhwng 2021-2023.

<u>Blynyddoedd</u>	<u>Niferoedd o deuluoedd</u>
2021-2022	63
2022-2023	71
Ebrill 2023-Rhagfyr 2023	51

5. Beth yw'r trefniadau monitro?

- 5.1 Trefniadau monitro ar gyfer y ddau brosiect sydd wedi ei gomisiynu sef Tîm Cefnogi Teulu i Ardal Meirionnydd o Wynedd - Teuluoedd yn Gyntaf a Gwasanaeth Cefnogi Teuluoedd; Gwasanaethau Therapiwtig, Cwnsela a gwasanaeth Cyfryngu yn cael ei fonitro gan Lywodraeth Cymru.
- 5.2 Mae adroddiad chwarterol yn cael ei yrru i'r Swyddog Comisiynu ac Ansawdd yn yr Adran Blant a Chefnogi Teuluoedd gan Y Bont a Barnardos gydag adroddiad perfformiad bob chwarter, dadansoddiad gwariant, anfonebau ac astudiaethau achos. Mae hyn yn unol â'u cytundebau ac amserlen Teuluoedd yn Gyntaf ar Raglen CCG yn ei gyfanrwydd. Bydd adroddiad yn cael ei yrru i Bennaeth Cynorthwyol Cefnogi Pobl hefyd.
- 5.3 Mae'r data yn cael ei gyflwyno mewn taenlen Rheoli Perfformiad a Dangosyddion Cenedlaethol Llywodraeth Cymru er mwyn ymateb i ofynion Llywodraeth Cymru.
- 5.4 Byddwn yn cyflwyno'r gwaith i Llywodraeth Cymru a chyfarfodydd yn cael eu cynnal os oes angen er mwyn herio neu drafod unrhyw sylw, fel arall bydd cyfarfod diwedd flwyddyn os mae'r prosiect yn cyflawni'r gofynion.
- 5.5 Mae Llywodraeth Cymru yn cyflwyno amcan y grant diwedd Rhagfyr yn flynyddol, felly byddwn yn cynllunio'r gwariant yn flynyddol yn seiliedig ar yr arian grant byddwn yn ei dderbyn ond ni allwn gadarnhau cyfanswm tan Fis Mawrth, felly dyma un rheswm arall pam fod amod ymestyn ar y cytundebau.
- 5.6 Gall Llywodraeth Cymru newid unrhyw beth yn eu Cynllun Gweithredu neu gyflwyno grant ychwanegol felly mae'r prosiectau yn hyblyg i newid gyda'r gallu i dderbyn fwy o arian i wneud gwaith neu gynlluniau ychwanegol yn ddibynnol ar drafodaethau.

5.7 Bydd angen ail gomisiynu'r gwaith Tîm Cefnogi Teulu i Ardal Meirionnydd o Wynedd - Teuluoedd yn Gyntaf a Gwasanaeth Cefnogi Teuluoedd; Gwasanaethau Therapiwtig, Cwnsela a gwasanaeth Cyfryngu erbyn Mawrth 2025. Bydd y gwaith ar gyfer ail gomisiynu yn cael ei weithredu gan yr Adran yn ystod y flwyddyn hon.

6. A yw'r Cyngor yn cael gwerth am arian?

6.1 Mae cyfarfod wedi bod gyda Llywodraeth Cymru yn ystod wythnos oedd yn cychwyn 11eg o Ragfyr a nodwyd eu bod yn hapus gyda'r gwaith comisiynu oedd yn digwydd yng Ngwynedd ar gyfer prosiectau Tîm Cefnogi Teulu i Ardal Meirionnydd o Wynedd - Teuluoedd yn Gyntaf a Gwasanaeth Cefnogi Teuluoedd; Gwasanaethau Therapiwtig, Cwnsela a gwasanaeth Cyfryngu.

6.2 Does dim tanwariant wedi ei gyflwyno yn hanesyddol gan Y Bont. Am y flwyddyn 22/23 roedd Barnardos wedi datgan eu bod gyda thanwariant o £10,000 oherwydd bod newid wedi bod yn y strwythur staffio ac roedd swydd wag oedd yn cyfrannu tuag at y tanwariant.

6.3 Does dim arian ychwanegol wedi ei roi i'r mudiadau am ei gwaith er bod niferoedd y cyfeiriadau yn codi yn flynyddol a'u bod yn gweithio gyda mwy o unigolion sydd angen cefnogaeth gan y Gwasanaeth. Mae niferoedd y cyfeiriadau wedi codi yn sylweddol dros y blynyddoedd.